

Przedmowa

Wybór tematu książki uzasadniony jest niegasnącą doniosłością praktyczną oraz teoretyczną zagadnienia. Jest to jedna z kwestii centralnych dla prawa prywatnego. Instytucja nieważności w ostatnich latach nabrała szczególnego znaczenia w pracach nad nowym polskim Kodeksem cywilnym oraz w projektach dotyczących harmonizacji lub nawet rekodyfikacji prawa prywatnego w UE (*draft Common Frame of Reference*). Rozumienie nieważności wywołuje nadal spory i rozbieżności w innych systemach krajowych. Perspektywa prawnoporównawcza umożliwia zgłoszenie wniosków *de lege ferenda* dotyczących zmiany obecnych unormowań formalnych cech sankcji nieważności bezwzględnej, a także zakresu i sposobu wykorzystania takiej formy ingerencji w zakres autonomii uczestników obrotu prawnego.

Jednym z najważniejszych zadań publikacji było ukazanie głównych problemów praktycznych oraz ich źródeł w założeniach teoretycznych – przede wszystkim identyfikacji podstawowych formalnych cech modelowych nieważności w prawie prywatnym. Ponadto, zostały przedstawione zagadnienia praktyczne, determinujące zastosowanie sankcji nieważności bezwzględnej, w szczególności kryterium reakcji proporcjonalnej, podjętej w celu zapewnienia jak największej efektywności prawa pozytywnego. Badania prawnoporównawcze obejmowały wybrane systemy prawne wywodzące się z tradycji *common law* oraz *ius civile*: prawo francuskie, niemieckie, włoskie, austriackie i holenderskie, a także tzw. skodyfikowane mieszane systemy prawne (Luizjana, Quebec). (instytucja *illegality*), łącznie z uwzględnieniem najnowszych projektów kodyfikacyjnych. W przypadku najnowszych rozwiązań przyjętych w międzynarodowych projektach unifikacyjnych dotyczących nieważności zostały omówione: *Principles of European Contract Law*, UNIDROIT *Principles of International Commercial Contracts*, *Common Frame Of Reference* z 2008/2009 r., *European Contract Code* (tzw. Projekt Gandolfi) oraz *Revised Principles of European Contract Law*, a także *Uniform Act on Contract Law (The Organisation for the Harmonisation of Business Law in Africa)*.

Pomimo wielu ważnych argumentów dla rezygnacji od tradycji w postrzeganiu nieważności czynności prawnej, w większości krajów *ius civile* dominuje abstrakcyjne podejście do normowania modelu nieważności (w tym sankcji nieważności bezwzględnej) poprzez pozostawienie kluczowych kwestii dla objaśnienia sankcji nieważności (i cech jej konstrukcji) w nauce prawa i orzecznictwie.

Książka jest oparta w przeważającej mierze na tekście rozprawy doktorskiej, obrotniej w Instytucie Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk. Została ona przygotowana pod kierunkiem prof. dr hab. A. Biercia, którego nieoceniona pomoc i trafne uwagi w czasie pracy nad rozprawą stanowiły bardzo istotne wsparcie naukowe i źródło

Przedmowa

wielu nowych kierunków badań. Wiele uwag stało się źródłem nowych inspiracji przy zmianie i aktualizacji rozprawy w celu przygotowania książki. Wiele ważnych wskazówek zawdzięczam Recenzentom pracy: prof. dr. hab. *A. Brzozowskiemu* i prof. dr. hab. *M. Pazdanowi*.

W toku przygotowania publikacji, pod wpływem nowych problemów oraz rosnącego dorobku polskiej nauki, możliwe było istotne uzupełnienie i poprawienie oryginalnego tekstu rozprawy o szereg nowych zagadnień.

Warszawa, styczeń 2019 r.

dr Piotr Skorupa